מנורת המאור — חייב הקהל לשכור מלמדי תינוקות

לפיכך חייבין כל קהל וקהל לשכור מלמדי תינוקות, ויהיו מצויין בכל עיר ועיר, כדי שילמדו אותן תורה. דאמ' ר' שמעון בן לקיש משום ר' יהודה הנשיא, אין העולם מתקיים אלא בהבל היוצא מפיהם של תינוקות של בית רבן. אמ' ליה רב פפא, דידי ודידך מאי. אמ' ליה, אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא. וא"ר שמעון בן לקיש משום ר' יהודה הנשיא, מקובלני מרבותי, ואמרי לה מאבותי, אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי' לבנין בית המקדש. ואמ' ר' שמעון בן לקיש, כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה. ויש אומרים, מחרימין אותה. וגרסי' במ' שבת בפרק כל כתבי הקדש, אמ' ר' המנונא, לא חרבה ירושלים אלא בשביל שכלו בה תינוקות של בית רבן, שנא' שפוך על עולל בחוץ. מה טעם שפוך על עולל, לפי שהיה בחוץ. א"ר יהודה, בוא וראה כמה חביבין תינוקות של בית רבן, גלו משמרות ולא גלתה שכינה עמהם, גלתה סנהדרין ולא גלתה שכינה עמהן, גלו תינוקות וגלתה שכינה עמהן, שנא' עולליה הלכו שבי לפני צר, וכתי' בתריה (איכה א, ו) ויצא מן בת ציון כל הדרה. וגרסינן במדרש ולשון רכה תשבר גרם, לשון התינוקות בתורה, שהיא רכה, שוברת כחן של צרות, שהן חזקות כעצם. וסימניך תשב"ר גר"ם, "תינוקות "של "בית "רבן "גזירות "רעות "מבטלין.

וצריך החזן ללמד אותן כל היום ומקצת הלילה, כדי לחנכם, לקיים מה שנא' והגית בו יומם ולילה וגו'. ואין מבטלין אותן אלא בערבי שבתות ובערבי ימים טובים בלבד, בסוף היום, ובשבתות ובמועדים ובתשעה באב. ואם הם התינוקות רבים, ישכרו מלמדים שיוכלו ללמדם בטוב, שאם הם התינוקות רבים, לא יוכל שאת אותם מלמד אחד לבדו, ולא יוכל ללמדם כראוי. ודי למלמד אחד בחמשה ועשרים תינוקות. ואם יש מלמד יותר בקי, אל יסלקו את התינוקות מזה שאינו בקי, אחר שהן רגילין אצלו, ויתנו אותם לזה הבקי. כדגרסי' בבבא בתרא בפרק לא יחפור, אמ' רבא, סך מיקרי ddrdקי דגריס עשרים וחמשה ינוקי, ואי איכא חמשין מותבין תרי, ואי איכא ארבעין מותבין ריש דוכנא ומסייעין ליה ממתא. פירוש אדם אחר שמסייע לחזן ללמד התינוקות. ואי איכא אחרינא דגריס טפי, לא מסליקינן, דילמא אייתי לאתרשולי. גריס ולא דייק, ואיכא אחרינא דגריס ודייק, לא מסליקינן להאי דגריס ולא דייק, שבשתא ממילא נפקא, דתניא קנאת סופרים תרבה חכמה. רב דימי מנהרדעא אמ', כ"ש דגריס טפי. פי' כ"ש דלא מסליקינן הראשון אם גרס טפי.

מי שאין לו אשה לא ילמד תינוקות, מפני שאמותיהן מביאות אותן, ומסתכל בהן, ויבא לידי הרהור עבירה. ואשה אין מעמידין אותה ללמד התינוקות, מפני שאבותן מביאין אותם ללמוד, ומסתכלין בה.